

Eduard Püve, sprinter

Sündinud 15. augustil 1943

Parimad tulemused: Tulnud 1967 100 m jooksus Eesti meistriks ja saanud 1970 pronksi, 200 m jooksus võitnud meistrivõistlustel 2 hõbedat (1970, 1972) ja 2 pronksi (1963, 1967) ning 400 m jooksus pronksi (1972). Tulnud 1968 200 ja 400 m jooksus ning 1972 4 x 400 m teatejooksus N Liidu maaspordiühingute meistriks. Kuulus 1968 4 x 100 ja 4 x 400 m (3.12,1) teatejooksus Eesti rekordi püstitanud meeskonda, samal aastal kordas 200 m jooksus Eesti rekordit 21,4. Isiklikke rekordeid: 100 m 10,5 (1968), 400 m 48,0 (1968). Meistersportlane (1968).

Eduard Püve on pärit Siberist, tuli Haapsallu viieaastaselt

Ta on olnud Läänemaa (Haapsalu rajooni) aasta meessportlane aastatel 1967 ja 1968.

Tema hea harjumus: kui ma midagi teen, siis teen korralikult. Kui oleksin teinud kõike ülepeakaela, siis ei oleks ma jõudnud siia, kus olen.

Võistluse alguse rutiin: üks ja ainuke kord on mul, ei tea miks, jooksu ajal ühe sussi paelad lahti tulnud. Jalast ära ei kukkunud ja lõppu jõudsin joosta. Aga pärast seda olen alati - alati! - topeeltsõlme peale tõmmanud. Soojenduse tegin alati üksinda, tahtsin omaette olla.

Mis pilguga sa Läänemaa spordielu täna vaatad?

Praeguste tingimuste ja võimaluste juures on sport Läänemaal päris heal järjel. Muidugi on siin põhiline vehklemine ja ka kergejõustik, aga tundub, et rohkem noorte seas. Kui kool läbi saab, siis kaovad noored ära. Ma arvan, et neil ei ole erilist stiimulit või tahtmist edasi teha.

Kas jälgid sporti endiselt huviga?

Jah, kindlasti. Kui ikka võimalus on, siis istun teleka ees ja vaatan. Pallimänge ja nüüd just vaatasin Türgi rallit. Kui on kergejõustik, siis seda. Need tulemused, mida kergejõustikus praegu saavutatakse, on uskumatud!

Kas sul on mõni näide tuua?

Praegu vaatasin Kevin Mayeri kümnevõistlust (kümnevõistleja, kes püstitas septembris 2018 maailmarekordi, kogudes 9126 punkti). Jummel, jummel, milline number! Uskumatud arengud. See oli välk selgest taevast, nagu öeldakse.

Kas sa ise ka veel mõne spordialaga tegeled?

Ei tegele. Aeg on juba ümber. Kui ma ära lõpetasin, siis lõpetasingi ära. Igasugused pisihädad tulid kallale. Luud-liikmed polnud enam need, jalad ei liikunud... Muidugi, palli mängisin veel natuke aega. Aga kui ma praegu kergejõustikku vaatan, siis tuleb küll selline tunne peale, et läheks metsa ja tekitaks natuke söögiisu... aga see jääb selleks.

Lähme algusesse tagasi. Räägi, kuidas sina sportima hakkasid? Kui vana sa olid?

Kui ma 1951. aastal kooli läksin, siis vehklemistreeningud käisid, härra Nelis oli siin kõva tegelane. Alustasingi vehklemisest. Mäletan selgelt, et siis ei olnud veel metallrelvi. Talvel läksime üle jää Paraleppa, tõime sealt kadakakepid, laasisime puhtaks - need olid meie treeningrelvad.

Aga siis oli koolis spordipäev ja seal ma jooksin ka. Ja olin teistest kiirem. See oli laste mõõduvõtt, ega seal midagi tõsiselt tehtud. Päris kergejõustik tuli kuskil 1950ndate lõpus. Siis hakkas poisist midagi saama, nagu öeldakse. Mu isa utsitas mind ka tagant, et mine ja proovi kergejõustikku. Varem olin vehklemises tulnud koolinoorte rapiiris kolmandaks. Aga 1961. aastal tulin Viljandis juba kolmekordseks Eesti koolinoorte meistriks kergejõustikus, 100-, 200- ja 400-meetri jooksus.

Vehklemises läks siis ka päris hästi?

Jah, aga vehklemine mulle millegipärast ei istunud, kergejõustikus hakkas nagu paremini minema. Siis tulid juba kergejõustikutreenerid, üks neist oli kadunud Einar Proos. Temaga sai ikka pusitud. Ta oli kõva jooksumees, aga tegelikult universaalne. Tema põhiline ala oli tõkkejooks, mis eeldas, et ta jooksis ka 100 meetrit päris kiiresti. Mul on selgelt meeles, kuidas jookstime võidu lossipargis, mingisugusel rajoonivõistlusel. Ma võitsin ta seal ära, oh jumal, milline rõõm see oli!

Millised olid sinu esimesed kergejõustikutreeningud?

Mäletan, et käisime lossipargis, sest linnastaadionit veel ei olnud. Seal oli vahva rada, kui jooksid, siis oli tolmujuht taga. Ring oli seal 250 meetrit pikk, 100-meetrine rada algas lossivärvast ja lõppes tõusu peal. Kõva rada oli, kruusapinnas. Meil olid ju sentimeetrised piigid all, mu esimesed naelkingad. Mäletan, et kui 100 meetrit ära jooksin, siis olid kõik naelad kõverad all. Võtsin siis viili ja viilisin need lühemaks. See oli tore aeg.

Kus te veel trenni tegite, kui linnastaadionit ei olnud?

Talvel koolimajas sees. Käisime talvel väljas ka, aga see oli jama, sest jalga ei olnud midagi panna. Kooli koridorides sai siis starti harjutada. Ja vana kino kõrval oli – kuidas me seda nimetasimegi – Kalevi spordihooneks vist. Puumaja. Seal mängisime palli. Saal oli vist 18 meetrit pikk või isegi lühem, nii et võrkpalliplats mahtus täpselt seinast seina ära. Korvpalli mängisime seal nii, et jookstime piki seinu ja korvi panime käega, pealt, nagu öeldakse. Sellised "head" tingimused olid sel ajal.

Mis alasid sa algul kergejõustikus veel tegid?

Põhiliselt ikka jooksin. Aga hüppasin ka kaugust ja kolmikut. Mida oli vaja teha.

Kuidas sa aru said, et just sprint on sinu ala?

Sel alal olin teistest üle. Ei lähe ju tegema midagi, milles oled teistest kehvem. Kui just pead, siis on iseasi. Aga jooksmine tuli mul hästi välja ja nii oligi sõrm sellele antud.

Millest sa aru said, et sa ei ole pikamaajooksja, vaid sprinter?

Ju see on tulemuse küsimus. Tagantjärele mõeldes, kui ma oleksin harjutanud 800 või 1500 meetri jaoks... siis see oleks olnud teistsugune treening, sest mul oli kiirust ja seal oleks võinud lõpuga lüüa. Aga selle peale, et võiksin joosta pikemat maad kui 400 meetrit, ei mõelnud ma üldse.

Jah, treeningul jooksin muidugi pikemaid maid ka. Enne kui ma meistersportlaseks sain olid treeningumahud suured, tegime 4-5-6-

kilomeetriseid otsi kiirusliku vastupidavuse harjutamiseks. Ma mäletan, et olin Jaltas laagris enne seda, kui ma 200 meetris Eesti rekordi jooksin. Üks treening oli selline, et 400 meetrit jooksed kiiresti, siis neli minutit puhkust, siis 300 kiiresti ja kolm minutit puhkust, 200 ja kaks minutit puhkust, 100 ja minut puhkust. Ja niimoodi viis korda. See oli siis 5000 meetrit kiiruslikku vastupidavust. Pärast seda ma lõõtsutasin vist umbes seitse minutit. Kogu muu füüsiline ettevalmistus peale selle – kangid, hüpped ja muu säärane.

Kas kergejõustikus on mõni ala, mida sa oleksid tahtnud rohkem teha?

Ainult jooks, ei mingeid muid alasid. Meil Haapsalus ei olnud ju muid võimalusigi. Näiteks teivashüppe harjutamiseks ei olnud seal ju absoluutselt mingit kohta ja ilma ei saa kuidagi. Ükski teine ala ei olnud üldse mõtteski.

Sinu esimesed suuremad võidud tulid 1961. aastal. Mis edasi sai?

Seda on paha meenutada, aga ma ei tea, mis siis juhtus. Lõin kõigele käega ja läksin kolmeks aastaks metsatööle, kõigest eemale. Treener oli vihane, aga mis ta teha sai – käest kinni ei võta ja staadionile tagasi ei too. Nii kestis see kolm aastat. Põhjusi oli mitmesuguseid. Kodune olukord oli natuke raske ja nii see asi läks. Kui metsast jälle välja tulin ja uuesti kergejõustikuga tegelema hakkasin, siis pööras asi jälle paremuse poole.

Kuidas uus algus välja nägi?

Ma polnud ennast eriti käest lasknud, kuigi, noore inimese asi. Metsas tegin kõvasti füüsilist tööd, tõstsin palke. Nii et füüsiliselt olin vormis. Nelja aastaga trügisin ennast meistersportlaseks välja. Tulemused hakkasid pisitasa tulema. Koormused tõusid. Olin ise enda peremees, treeninguplaanid tegin endale ise, täiesti ilma treenerita. Pakkumisi oli küll igasuguseid ja aidati mind küll, aga põhimõtteliselt sain ise hakkama.

Oli sul mingi eriline põhjus, et sa treenerita jätkasid?

Ei olnud. Ma lihtsalt olin selline, kes käis omapead.

Kas natuke põikpäine?

Jah, ega ma kedagi eriti kuulata tahtnud.

Milline on olnud sinu karjääri kõige säravam hetk?

Vaieldamatult oli see Eesti rekordi kordamine kaheksajast meetrist, mis juhtus Užgorodis 1967. aastal. Kui ma seda jooksu tagantjärele meenutan, siis oli see õhtul pimedas, prožektorite valgus, kerges udus. Oli selline tunne, nagu hõljuksid õhus, mitte ei jookse. Ja Eesti rekord tuligi kahasse – 21,4.

Rada oli hea ja jooks tuli hästi välja. Küsimus ongi selles, et mitmes rada sulle satub. Mulle meeldis joosta teisel või kolmandal rajal. Siserada oli kehv, sest serva peal joosta ei saanud, pidid hoidma keskele. Kui serva peale astusid, siis seal olid torud ja värgid, mille otsas võisid väga haiget saada. Aga teisel ja kolmandal rajal olid ainult jooned maas. Seal siis panid mööda joont. Välimised rajad ei meeldinud mulle ka. Kui kõvaks madinaks läks, siis oli ikka hea, kui konkurent oli silme ees.

Kas sa enne Eesti rekordi jooksmist uskusid, et võib hästi minna?

Ma lootsin, et võidan ära ja võitsingi, sest mu saja meetri aeg oli juba vist 10,5. Üldiselt tunned ära, millal võimalus on.

Miks sa kõikidest jooksudest just selle esile tõid?

Tulemuse pärast. Aga kui veel heietada, siis on ka naljakaid asju juhtunud. Millalgi ma kasvasin habet. Kord jooksin 400 meetrit, kus võitsin tänu habemele kolmanda koha. Jooksime täiesti võrdselt, aga lõpus ma lükkasin lõua ette ja saingi pronksi. Aga jah, selle 200 meetri rekordijooksu vastu ei saa ükski teine.

Hiljem oled saavutanud superägedaid tulemusi ka teatejooksus. Näiteks 1968. aastal püstistasite meeskonnaga Eesti rekordi.

Noh, see on juba meeskonnavõistlus ja seal sõltub kõik sellest, kuidas kokkumäng toimib. Mulle meeldis siiski rohkem üksi joosta. Sellesse meeskonda võetigi mind sellepärast, et ma olin oma aegade poolest esimene-teine. Kui ma oleksin olnud neljas-viies, ega siis poleks võistkonda võetudki. Meil oli Eestis tollal päris kõva konkurents, siin ei olnud papist poisid.

Kuidas võidud ja kaotused on sind motiveerinud?

Iga võit motiveerib. Võit on ikka võit. Aga kaotus... kui nüüd nina püsti ajada, siis üldiselt kaotasin ma väga harva.

Kas teine koht on võit või kaotus? Mis see kaotus sinu jaoks üldse on?

Ma ei oskagi öelda, mis see kaotus üldse on. Ikka tuli teisi ja kolmandaid kohti ka. Ega ma sel teemal ole eriti põdenud. Näiteks pallimängudes või tennises saad palju rohkem teha, taktikat ja strateegiat kujundada. Aga 100 ja 200 meetris on niimoodi, et paned välja nii palju kui jõuad, nii palju, kui sees on, ja ongi kõik, kogu lugu.

Vaatajale tundub ka, et antakse start ja siis on jooksjad juba finišis.

Nojah, see kestab kümme sekundit ja ongi kogu lugu. 3000 meetrit ja 10 000 meetrit – seal on oma osa juba taktikal. Sa pead mõtlema, kas vajutad kohe gaasi põhja või kuidas sa oma jõuvarusid selle maa peale jagad.

Mul oli juhus, kus mul oli vaja joosta 400 meetris Eesti rekord. See juhtus Liidu meistrivõistlustel kuskil Lõuna-Venemaal kõrgmäestikus - Leninakan – jooksin kaheksandal rajal. 200 meetrit uhasin niimoodi, et teistel kukkusid suud lahti. Seal võistles ka tollane N Liidu meister, kellele tegin 200 meetri peal 10-15 meetriga ära. Aga see võistlus toimus kõrgmäestikus ja viimased 200 meetrit läks niimoodi et... ikka jõudsin lõpuni. Kõrgmäestikus ei saa niimoodi panna. Aga võit oleks täiesti võimalik olnud, kui keegi oleks mulle öelnud, et ära jookse niimoodi, nagu mina jooksin. Seal oli juba natuke mõistust vaja.

Kas see oli selline hetk, kus treener oleks võinud kõrval olla?

Just, täpselt. Seal oleks olnud mõistusega inimest kõrval vaja.

Tõid välja, et sulle oluline 200 meetri jooks oli publiku ees ja prožektorite valguses. On sul meeles mõni võistlus, kus rahvas eriti kaasa aitas?

Mäletan küll ühte 400 meetri jooksu Pärnus, kus olid spordiühingu "Jõud" meistrivõistlused. Kui jooksed 100 või 200 meetrit, siis see aeg on nii lühike, et

ei jõuagi kuulda, et kisa käib. 400 meetri aeg on natuke pikem, 50 sekundi tuuris. Seal Pärnus läks lõpuks punnitamiseks, enne kui võidu kätte sain. Ja seal ma kuulsin küll, et kisati "Püve! Püve! Püve!" Ei saa salata, see ikka natuke innustab ka.

Ja aitaski võita?

Ilmselt vist küll. Kui sa 400 meetrit ära jooksed, siis on hing paelaga kaelas, hingeldad tükk aega. 100 ja 200 meetrit olid 400 kõrval köki-möki. Aga 400 meetrit on selline jook, kus pead kogu aeg täiega panema. Vahel ei jaksagi, aga teinekord jõuad küll ja natuke jääb isegi üle.

Oled sa kunagi stardis magama jäänud?

Ükskord Eesti meistrivõistlustel jäin ja jäingi kolmandaks. See kolmas koht oli eriti niru koht, sest ma olin paremat väärt. Jüri Liigandiga võistlesime alati hirmsasti – kord oli tema peal, kord mina. Aga tookord jäin kauaks magama ja võitiski tema.

See "kauaks" tähendab siis...?

Kui jooksjad on võrdsed, siis on eriti tähtis teistega ühel ajal stardist minema saada. Kui jääd pooleks sekundiks ootama, siis on teised juba paar sammu sinust ees. Kõik käib väga kiiresti.

Mis oli sinu tugevus sprindis?

Kiirus, hea füüsiline ettevalmistus ja hea reaktsioon – olin tugev neis kolmes asjas kokku. 10 000 meetrit joostes võid alguses mökutada, sest kui oled kõva poiss, siis jõuad teistele järele, aga sprindis niimoodi ei saa. Seal on kümnendik sekundit juba päris palju.

Kui vanalt sa spordikarjääri lõpetasid?

See oli 1980. aastal vist, olin siis 37-aastane. Aga palli ma mängisin veel tükk aega – korvi ja võrku. Siis ma olin juba KEKis spordimetoodikuna tööl ja võistlesin KEK-i meeskonnas.

Aga kas sa jooksmas ka veel käisid?

Jaa, jooksin ikka ka. Vist Raplas olid ühed võistlused, kus mõtlesin, et lähen jooksen nalja pärast 100 meetrit. Aeg tuli 12,7 ja ma mõtlesin, et tänan väga!

Kui kergelt lõpetamisotsuse vastuvõtmine käib?

Ma ei põdenud selle pärast. Nägin, et selle asjaga on ühel pool ja oligi kõik. Isu kadus ära. Enam ei harjutanud ka. Aga kui vaatan televiisorist veteranide võistlusi, neid 80- ja 85-aastasi, kes praegu veel teevad, siis tuleb kihk peale küll, aga see kaob kiiresti ära. Hing on muidugi sees - vaim on valmis, aga liha ei tule järele, nagu öeldakse.

Milline on Haapsalus sinu lemmik jooksurada, kus trenni teha?

No oleneb, mida joosta. Kui teha kiiruslikku trenni, siis peab olema staadion, rajakate. Aga üldfüüsilist ettevalmistust tegin Paralepa metsas. Siin sai palju kilomeetreid joostud, et rohkem võhma saada.

Kas sa soovitaksid teistele minna lossiparki jooksmas?

Muide, seal on praegu isegi parem rada, kui minu ajal oli. Jumal hoidku, milline staadion meil praegu on – millised rajad ja rajakatted! Tänapäeva noored ei kujuta ettegi, kuidas meie alustasime. Polnud rajakatet, jalatseid, varustust – midagi! Tänapäeval on niimoodi, et kõigepealt pannakse laps riidesse ja alles siis vaadatakse, kas tuleb trenni või ei tule. Minu ajal oli hea, kui said naelikud, siis olid kõva poiss.

Kui sa oleksid praegu Läänemaa noor, kes läheb seitsmendasse klassi ja valib endale trennitemise kohta, siis kuhu sa lähed?

Ikka jooksmas. Tänapäeval on trennivõimalusi igasuguseid, aga ma valiksin ikka kergejõustiku, see on kõige hingelähedasem.